

TAJNIŠTVO ZA EU OTOKE ODABRALO 26 OTOČNIH ZAJEDNICA, MEĐU KOJIMA I ČETIRI NAŠE

CRESKO-LOŠINJSKI ARHIPELAG, BRAČ, HVAR I KORČULA PREDVODNICI U TRANZICIJI PREMA ČISTOJ ENERGIJI

Ovo je prvi, ali iznimno važan korak u osiguravanju stalne europske pomoći otocima, poručio je eurozastupnik Tonino Picula, na čiju je inicijativu osnovano Tajništvo za čistu energiju na EU otocima. Energetska tranzicija može pomoći otocima ne samo da postanu samodostatniji i prosperitetniji, nego im otvoriti i nove mogućnosti zapošljavanja

Ljubica
Vuko
slobodnadalmacija.hr

Tajništvo za čistu energiju na EU otocima objavilo je sredinom veljače popis 26 europskih otočnih zajednica, čime je i službeno pokrenuta njihova tranzicija prema čistim izvorima i oblicima energije. Među 26 izabranih otoka našlo se čak 10 hrvatskih: sedam otoka cresko-lošinjskog arhipelaga (Cres, Ilovik, Lošinj, Male Srakane, Susak, Unije i Velike Srakane) te Brač, Hvar i Korčula.

Tajništvo za otoke osnovano je u lipnju 2018. godine, godinu dana nakon što je Tonino Picula, hrvatski zastupnik u Europskom parlamentu, s dvoje kolega progurao amandman kojim

je osigurano dva milijuna eura za njegovo funkcioniranje. Cilj je Tajništva za čistu energiju na EU otocima pomoći što većem broju europskih otoka da pokrenu i unaprijede svoju energetska tranziciju na način koji uključuje sve otočne dionike i po principu "odozdo prema gore". Čestitajući otočanima, Tonino Picula, koji je i potpredsjednik parlamentarne međuskupine za otoke, izjavio je tom prigodom da otoci postaju sve vidljiviji na europskoj agendi.

– Podrška za 26 otoka diljem Unije važan je korak za otočane, koji mogu postati europski predvodnici u tranziciji na čiste oblike energije. Ovo je prvi, ali iznimno važan korak u osiguravanju stalne europske pomoći otocima – poručio je Picula.

Iz njegova ureda javnosti je priopćeno da je šest otočnih zajednica, a među njima i cre-

ske-lošinjski arhipelag, izdvojeno kao pilot-projekti kojima će Tajništvo izravno asistirati pri izradi planova energetske tranzicije do ljeta 2019. godine. Ostali otoci koji će kao pilot-projekti sudjelovati u inicijativi su Aranski otoci u Irskoj, Sifnos u Grčkoj, Salina u Italiji, La Palma u Španjolskoj i Culatra u Portugalu. Preostalih 20 otoka, uključujući Brač, Hvar i Korčulu, spadaju u kategoriju tzv. pionirskih otoka i planove će imati do ljeta 2020. godine.

Sudionici radionice o energetskej tranziciji otoka

Unatoč obilju obnovljivih izvora energije, mnogi otoci trenutno ovisi o fosilnim gorivima i uvozu energije s kopna. Tranzicija na čiste izvore energije može pomoći otocima ne samo da postanu samodostatniji i prosperitetniji, nego im može otvoriti i nove mogućnosti zapošljavanja u svojim zajednicama.

Povijesni trenutak

Uz podršku lokalnog partnera, Pokreta otoka, mreže otočana i ljubitelja otoka koja potiče preu-

zimanje odgovornosti za budućnost otoka, Tajništvo za čistu energiju na EU otocima održalo je u ožujku u Malom Lošinj dnevnu radionicu energetske tranzicije, na kojoj je sudjelovalo 30-ak predstavnika s Brača, Cresa, Hvara, Korčule i Lošinja. Hrvatski otoci su prvi europski otoci na kojima se održavaju radionice i prvi koji kreću u proces energetske tranzicije uz podršku Tajništva. Na tim radionicama, uz asistenciju stručnjaka, otočani su postavili prve temelje planova energetske tranzicije.

– Pokretanje inicijative Tajništva za čistu energiju EU otoka smatram povijesnim trenutkom kad su otoci i otočani dobili priliku da svoj razvoj usmjere u održivijem smjeru te kreiraju EU mrežu, preko koje mogu razmjenjivati znanja, iskustva i primjere dobre prakse te se umrežiti s otočanima diljem Europe. S obzirom

na to da smo proces uključivanja hrvatskih otoka u inicijativu započeli s Pokretom otoka još prije dvije godine, drago mi je vidjeti da je zasadeni sjeme promjene dobilo i svoj nastavak i zajednički rast s istim ciljem – kreiranjem održivijeg i odgovornijeg društva – kazala nam je Maja Jurišić, do prije nekoliko mjeseci predsjednica Pokreta otoka, od listopada prošle godine angažirana u Bruxellesu

CRES

Kristijan Jurjako:
Želimo biti prvi zbog mladih koji ostaju na otoku

Grad Cres je od samog početka pokretanja inicijative "Čista energija za EU otoke" uključen u razne aktivnosti kojima se pripremao izbor otočnih zajednica koje će biti predvodnice u tranziciji prema čistoj energiji, kazuju nam u uredu creskoga gradonačelnika. Kad su u listopadu 2018. predstavnici Tajništva Maja Jurišić i Achim Woyte posjetili Cres, održano je prvo predstavljanje inicijative za sve dionike otoka Cresa, kao i otoka Lošinja. Tom je prigodom zaključeno da je svrhovitije da se tranzicija provede na cijelom arhipelagu koji u energetskom, ali i mnogim drugim aspektima djeluje kao cjelina. Predloženo

je da koordinaciju inicijative preuzme Otočna razvojna agencija OTRA, koja je u siječnju 2019. godine Tajništvu dostavila prijavu na poziv za iskazivanje interesa za primanje tehničke pomoći, nakon čega je 18. veljače 2019. godine potvrđen izbor cresko-lošinjskog otočja među šest pilot-otoka u EU-u.

– Otkad sam gradonačelnik, već deset godina ponavljam da su suradnja i zajedništvo preduvjet napretka. Drago mi je da nas je Tajništvo za otoke EU-a prepoznalo da budemo pilot-projekt. Ne želimo čekati, jer lakše je čekati i učiti na greškama drugih. Želimo biti prvi. Idemo k tome da budemo najbolji u održivom gospodarenju otpadom, da smanjujemo emisiju ugljikova dioksida, da smanjimo potrošnju električne energije i održivo gospodarimo energijom. Moramo i možemo biti prvi u energetskej tranziciji zbog mladih koji žele ostati

na otoku, zbog naše djece i njihove djece, ostavimo im otoke održive i ugodne za život! – kazao je Kristijan Jurjako, gradonačelnik Cresa. OTRA je već okupila "energetski tim" u kojem su i predstavnici gradova Cresa i Malog Lošinja te predstavnik zajedničkog komunalnog društva. U izradu Plana tranzicije uključit će sve relevantne dionike iz javnog poslovnog civilnog i akademskog sektora, a surađivat će i s nekoliko energetskih stručnjaka s nacionalne razine. Predstavnici cresko-lošinjskog otočja sudjelovat će sredinom svibnja u Stockholmu i Mariehamnu na trećem Forumu čiste energije za EU otoke, koji organizira Tajništvo za otoke. Više je razloga zbog kojih je grad Cres spreman za energetska tranziciju. Kako navodi gradonačelnik Jurjako, među prvim na Jadranu i u Hrvatskoj uveli su suvremen

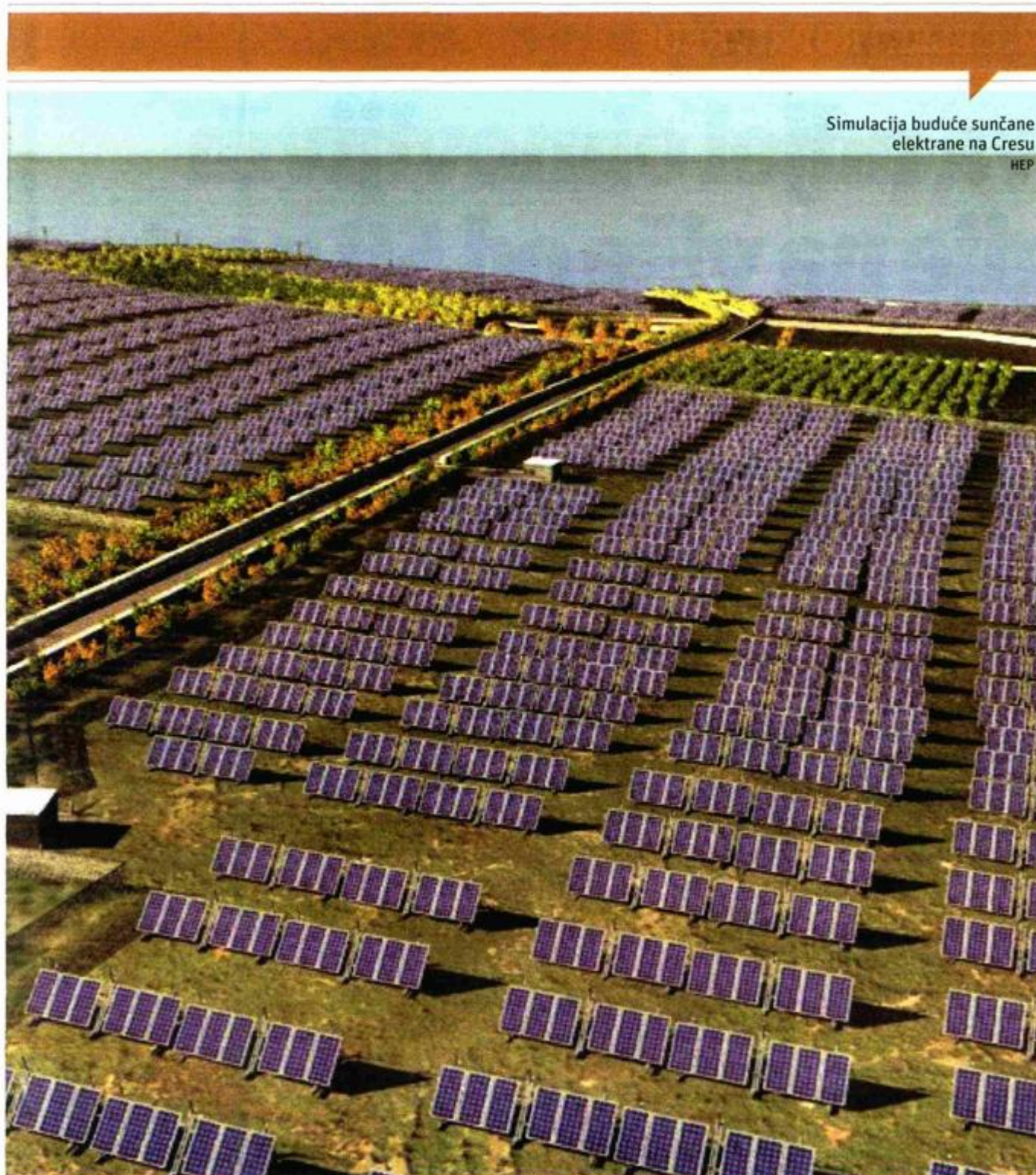
i sa zakonskim propisima usklađen sustav gospodarenja otpadom temeljen na polupodzemnim spremnicima, na Cresu je izgrađena prva pretovarna stanica u Primorsko-goranskoj županiji i to je prvi hrvatski otok na kojem se ne deponira otpad. Na području grada Cresa već se 45 posto otpada prikuplja odvojeno i taj postotak stalno raste, a na prostoru nekadašnjeg deponija smeća građe suvremeni centar sa svim potrebnim sadržajima. U tijeku je projekt zamjene javne rasvjete vrijedan 4,8 milijuna kuna, zamijenit će se svih 1225 rasvjetnih tijela na području grada Cresa energetski učinkovitim LED rasvjetom. Ove godine na Cresu počinje izgradnja najveće solarne elektrane u Hrvatskoj, koja će godišnje proizvoditi oko 8,5 GWh, što odgovara potrošnji otprilike 2000 kućanstava. Na otoku je u planu izgradnja još dviju sunčanih elektrana.

HVAR

Rikardo Novak:
Suradnja s HEP-om u razvoju solarne elektrane

Otok Hvar je zajedno s Bračom i Korčulom jedan od srednjodalmatinskih otoka koji je odabran za program energetske tranzicije. – U ovom razvojnom razdoblju izrade strategije očekujemo sondiranje postojećeg stanja, kao i iznalazak mogućih rješenja drugih oblika energije na našem otoku, konkretno u ovom slučaju za područje grada Hvara. Mogu reći kako imamo dobru suradnju s HEP-om u vidu razvoja solarne elektrane od 10 MW, koja bi bila adekvatna za potrebe grada Hvara. Idemo k smjeru da u taj projekt uđemo partnerski, na način da i Grad Hvar omogući

svojim građanima mogućnost da kupe udio u projektu i na taj način pridonese razvoju obnovljivih izvora energije – kazuje nam hvarski gradonačelnik Rikardo Novak i dodaje kako jednom, u ne tako dalekoj budućnosti, žele vidjeti i crpne stanice za električne automobile, kao i autobuse na električni pogon. – Što se tiče morskog dijela, mišljenja sam kako trebamo ići u smjeru kojim je išao NP Mljet, gdje su angažirali hrvatsku tvrtku koja proizvodi brodove na električni pogon te bismo takvo što mi mogli implementirati za razgledavanje Paklenih otoka. U ovom trenutku najviše očekujem da se dobro pripremimo za novo programsko razdoblje Europske unije kako bismo, kada jednom dođu prilike za sufinanciranje navedenih i sličnih projekata, bili spremni te projekte i realizirati – ističe Novak.

u Tajništvu za čistu energiju na EU otocima.

Uključivanje cijele zajednice

– Smatramo da se energetska tranzicija neće i ne može dogoditi samo činjenicom da imamo dostupne prirodne resurse za proizvodnju energije, inovativne tehnologije i financijske instrumente, nego će proces biti uspješan isključivo ako se u njega uključi cijela zajednica,

kako predstavnici vlasti tako i predstavnici poduzetnika, akademске zajednice i građanskih inicijativa. Promjena se mora dogoditi na svim razinama da bi bila uspješna. Stoga je upravo i umrežavanje, okupljanje i osnaživanje pojedinaca, kao temeljna postavka Pokreta otoka, dobilo priliku da se razvije kao koncept i u drugim europskim državama koje u svojem sastavu imaju otoke – ističe Ma-

ja Jurišić.

Dodaje da hrvatski otoci i otočani imaju priliku u idućem periodu pokazati da su zreli za novo održivije i zelenije doba te, sukladno dosadašnjim uspješnim suradnjama na svim razinama vlasti i društva, kreirati primjer dobre prakse koji će pokazati način uključivanja cijele zajednice u daljnji proces tranzicije.

– No, važno je da promjena do-

đe sa svih razina, a uvijek se vraćamo na onu – važno je da promjena dođe od svakog pojedinca, od nas samih, kako bi se kao val prelila u sve ostale porudruštva. Fokus nam nesmiije biti samo na proizvodnji energije iz obnovljivih izvora, nego i na racionalnom i efikasnijem korištenju energenata te edukaciji zajednice, s osobitim naglaskom na djecu i mlade – naglašava Maja Jurišić. ●

BRAČ

Ivana Marković: Ključno je okupiti sve dionike

– U projektu za otok Brač sudjeluju sve jedinice lokalne samouprave s otoka, LAG "Brač", Splitsko-dalmatinska županija, Fakultet elektrotehnike i računarstva iz Zagreba, Institut "Hrvoje Požar", uz suradnju udruga iz civilnog sektora i predstavnika gospodarskog sektora – kazuje Ivana Marković, gradonačelnica Supetra. Cilj projekta je izraditi plan prijelaza otoka na čistu energiju, a u tom procesu, naglašava naša sugovornica, ključno je okupiti dionike koji će pomoći oblikovati i unaprijediti tranziciju čiste energije na otoku Braču. Tajništvo za otoke nudi tehničku podršku, organizaciju radionica te

razmjenu iskustava otoka. Za izradu plana potpisuje se memorandum o razumijevanju svih dionika, te se definira zajednički tim za izradu plana, u koji su uključeni predstavnici lokalne vlasti, privatnih investitora te akademskih zajednica koji će aktivno raditi na razvijanju plana. Obveza je izraditi plan u roku od 12 mjeseci od potpisivanja memorandum. Od pokrenutih mjera gradonačelnica ističe izgradnju sunčane elektrane na području općine Pučišća, energetska obnovu dječjeg vrtića "Mrvica" u Supetru, operativni plan razvoja pametnog grada "Smart City Supetar 2019. – 2023.", a razmotrit će se ideje izgradnje sunčanih elektrana s baterijskim sustavom, ugradnje solarnih panela na krovove javnih i privatnih objekata (škole, proizvodni pogoni, hoteli, privatne kuće...), razvoj

elektromobilnosti na otoku, mjere za unaprijeđenje javne rasvjete, projekti iz područja Smart Grid i Smart City, energetska obnova javnih objekata (škola, vrtića...) i edukativne mjere.

KORČULA

Andrija Fabris: Korist za cijeli otok

– Cres i Lošinj ogledni su primjer, a mi s Brača, Hvara i Korčule pridružili smo se kako bismo iskoristili priliku i uključili se u ovaj hvalevrijedan projekt. Prije je potrošnja električne energije bila najveća zimi, ali to se promijenilo. Sad se najviše električne energije troši ljeti s obzirom na turistički priljev. Potrebe su velike, dobrim dijelom za hlađenje i rad klima-uređaja. Za razliku od nekih

drugih otoka, mi osim turizma imamo i druge gospodarske subjekte, a Korčula je najbrojnija i po stanovnicima, tako da nam je energetska tranzicija dobrodošla – kazao nam je Andrija Fabris, gradonačelnik Korčule. Ističe kako Grad Korčula ima dobru suradnju s ostalim jedinicama lokalne samouprave, a zajedno su i u ovom projektu energetske tranzicije od kojega će svi stanovnici otoka Korčule imati koristi. – Na Korčuli ne možemo imati vjetroelektrane zbog preleta ptica, ali otok je pogodan za instaliranje sunčanih kolektora. Na tome dosta radimo. Primjerice, na gradskom bazenu imamo fotonaponski sustav za dogrijavanje vode i za proizvodnju električne energije. Sada ćemo na središnjem dijelu otoka izgraditi solarnu elektranu, a to je korisno za cijeli otok – rekao nam je naš sugovornik.